

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil



Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdl

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)



97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>

9395458

DAMBOŘICE (okr. Hodonín)

„Kluče“. Střední doba hradištní. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s další etapou výstavby plynovodu na v předchozím roce Masarykovým muzeem v Hodoníně zkoumané polykulturní lokalitě v poloze Kluče byl v červenci a srpnu 2005 na jihozápadním svahu mírně terénní vyvýšení v nadmořské výšce 230–240 m v rámci několika dalších archeologických pozůstatků pravěkého a raně středověkého období (viz kap. Neolit, Doba bronzová) objeven zbytek otopného zařízení z pískovcových kamenů, datovatelný podle nálezů keramických fragmentů v bezprostřední blízkosti do velkomoravského období. Poloha nově zjištěných objektů je na ZM ČR 1 : 10 000, kladový list 24-43-24, určena bodem o souřadnicích 389/308 mm od Z/J s. č. Po skrývce ornice se v silné nadložní vrstvě, dosahující mocnosti až 180 cm, podařilo rozlišit jednotlivé ploché kameny většinou obdélníkového tvaru seskládané do pravidelných víceméně zachovaných trojvrstevných stěn čtverce o straně cca 95 cm s otevřenou jihovýchodní stěnou. Lze usuzovat, že se zde jedná o pec umístěnou v sídelním objektu, o jehož zahloubené či naopak nadzemní konstrukci nelze vzhledem k podmínkám zachování v podorníční vrstvě říci nic konkrétnějšího.

Jaromír Šmerda

Resumé

Dambořice (Bez. Hodonín). „Kluče“. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

DRAŽŮVKY (okr. Hodonín)

Intravilán obce. Novovek. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum prováděný při výstavbě vodovodu v intravilánu obce v dubnu 2005 přinesl pozitivní archeologické kontexty z doby bronzové (viz kap. Doba bronzová) a novověku, zdokumentované na mírném, východně orientovaném svahu v nadmořské výšce 190 m ve spodní části uliční čáry nad potokem Trkmanka. Na ZM ČR 1 : 10 000, kladový list 24-44-21, určují polohu nálezů souřadnice 179/51 mm od Z/J s. č. Na stěnách výkopu se těsně pod konstrukcí vozovky odlišoval od sprašového podloží recentními výkopy porušený tmavý objekt se zachovanými rozměry přes 200 cm, vyplněný směsí hlín, s nálezy keramiky novověkého charakteru. Další menší objekt vanovitěho profilu o šířce 65 cm porušoval pravěkou jámu obsahující keramické fragmenty a kousky strusky. Informaci o novověkém osídlení podává několik segmentů kulturního souvrství s většími částmi keramických nádob s oranžovou glazurou na stěnách a s kousky strusky.

Jaromír Šmerda

Resumé

Dražůvky (Bez. Hodonín). „Innenbereich der Gemeinde“. Neuzeit. Rettungsgrabung.

HLUČÍN (okr. Opava)

Ostravská ul. Novovek. Město. Záchranný výzkum.

Záchranná archeologická akce (NPÚ Ostrava, akce č. 42/05) se uskutečnila v souvislosti s plánovanou rekonstrukcí autobusového terminálu, v jejímž rámci mělo dojít mj. k výstavbě nových inženýrských sítí (kanalizace, vodo- vod, plynovod, elektrické vedení, spojovací technika) v prostoru celého areálu a přilehlých parkových ploch. Autobusové nádraží v Hlučíně, zbudované v polovině 60. let 20. stol., je situováno při Opavské ulici sice mimo historické jádro středověkého města, avšak v těsném sousedství bývalého hradebního systému, konkrétně v blízkosti původního vstupu do města tzv. Opavskou branou (zbořena r. 1829).

S přihlédnutím k rozlehlosti zkoumané plochy (cca 62,5 × 82,5 m), místy narušené výkopy pro starší inženýrské sítě nebo základy v minulém stol. demolované zástavby, byla zvolena metoda sondážního řezu celou lokalitou ve směru JV–SZ, příležitostně doplňované dalšími sondami, zejména v blízkosti bývalého opevnění. Tak byl získán ucelený profil podávající přehled o stratigrafické situaci na lokalitě. Ta se ovšem neukázala být nikterak perspektivní: V sondách v prostoru jihovýchodní poloviny vlastního nádraží se pod povrchovým betonem pravidelně objevovaly vrstvy dorovnávané hrubozrnným štercem či pocházejících z demolice a spočívajících na tmavošedé, kompaktní vrstvě bahnitěho charakteru, přecházející ve světlejší šedou téhož rázu. Její proměnlivou mocnost nebylo možno vždy určit, neboť sondy byly s železnou pravidelností zaplavovány spodní vodou z okolí. Směrem k severozápadu se síla zmiňovaných bahnitých vrstev zmenšovala a v sondách byla zaznamenána zvyšující se úroveň podložního šterkopísku.

Příznivější situace nenastala ani při sondáži v parkových plochách, lemujících autobusové nádraží na jihovýchodě, kde jejich okraj takřka kopíroval průběh původních městských hradeb. Značné komplikace přinášela vzrostlá zeleň (stromy a keře), na volnějších plochách odkryla sondáž pouze základy novověké demolované zástavby. Vše umocňovala vsudy- přítomná spodní voda.

Nejčastějším nálezem na lokalitě byly novověké, nejčastěji recentní keramické zlomky, fragmenty porcelánových nádob a skla, kovových předmětů a úlomky kostí. Jen velmi sporadicky se vyskytl zlomek keramiky středověkého původu, spíše jako intruze.

Historie archeologických výzkumů v Hlučíně započala teprve ve 2. polovině 20. stol. právě výzkumem městského opevnění, z něhož se do našich dnů zachovalo pouze několik bašt. V souvislosti s ním se již v roce 1994 uskutečnil geofyzikální průzkum zaměřený na situaci kolem hradebního systému, který v jisté možné míře zmapoval i jeho okolí. Jeho výsledky byly donedávna jediným náznakem možných archeologických zjištění i v námi zkoumaném prostoru, neboť o jeho historii nemáme jinak prakticky žádné údaje. Přitom nebylo možno apriori vyloučit stopy lidských aktivit v minulosti (např. existenci řemeslnických dílen za hradbami města aj.), historické prameny dokládají existenci příkopu před hradbami; geofyzikální výzkum naznačil možnost výskytu reliktní zdiva parkánové hradby. Archeologickým výzkumem se však nepodařilo tyto aktivity doložit, neboť novověká zástavba v místech předpokládaného příkopu a její následná demolice patrně zcela smazala jejich stopy. Sondáž plochy vlastního terminálu pak naznačovala, že zde v minulosti býva-

ly zřejmě mokřiny či přímo menší vodní plocha, vyloučena není ani možnost záplav.

Hana Teryngerová

Resumé

Hlučín (Bez. Opava) Ostravská Str. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

HODONICE (okr. Znojmo)

Intravilán obce. Novověk (16. stol.). Novověká vesnice, hřbitov. Záchranný výzkum.

Tři raně novověké zásobní jámy ze 16. stol., odkryté na trase budované kanalizace v obci, obsahovaly velké množství nálezů, především keramiky v podobě celých či podstatných částí nádob, ale také dalších nálezů jako skořápek drubežích vajec, mazanice, zvířecích kostí a železných předmětů (např. dláto). Nález porušených skeletů v prostoru pravděpodobného novověkého hřbitova zatím nelze blíže časově zařadit. Zemřelí byli uloženi v dřevěných rakvích v natažené poloze na zádech ve směru V–Z.

Zdeněk Čížmár

Resumé

Hodonice (Bez. Znojmo). Neuzeit (16. Jh.). Neuzeitliches Dorf, Friedhof. Rettungsgrabung

HOLUBICE (okr. Vyškov)

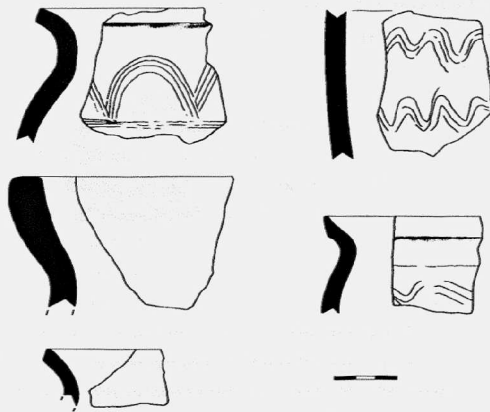
Intravilán, dům č. p. 110. Středohradištní období. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází v intravilánu obce Holubice (okr. Vyškov), a to v jejím centru, na zahradě domu č. p. 110. Jde o plochu ve dvoře domu, tvořící jeho nejbližší hospodářské zázemí; dnes je využita jako zahrada. Původně šlo o polohu na mírném jižním svahu (nadmořská výška cca 240 m), dnes je zahrada terasována. Pozemky domu č. p. 110 patří k jádru obce Holubice, dům je situován ve východní frontě návsi. Dne 5. 9. 2005 bylo podle oznámení majitele pana Franka při hloubení nádrže pro chov a přezimování akvarijních rybek porušeno několik zahloubených objektů. Byly po začistění jasně patrné ve stěnách stavební jámy. Jde o složitější systém pravděpodobně tří objektů, z nichž v jednom případě (obj. 501) jde o otopné zařízení s kamennou konstrukcí. Ve všech případech byly zachyceny jen malé části půdorysů, neumožňující přesnější interpretaci. Keramický materiál vyzvednutý výkopem působí jednotlivo, bez intruzí, a je možné jej zařadit do středohradištního období (obr. 98). Zlomky žernovů byly patrné ve stěnách jámy v zásypu objektu 500. Poměrně značná hloubka uložení situací je zčásti zapříčiněna terasovou úpravou plochy zahrady – v případě tohoto místa byl materiál navážen.

David Parma

Resumé

Holubice (Bez. Vyškov). Innenbereich der Gemeinde. Mittlere Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.



Obr. 98. Holubice č. p. 110. Výběr keramiky z objektů. Holubice, Kon. N. 110. Auswahl der Keramik aus den Gruben.

HORNÍ BENEŠOV (okr. Bruntál)

Mírové náměstí č. 30, 31. Středověk – novověk (14.–20. stol.). Sídliště – město. Záchranný výzkum.

V měsících srpnu a září roku 2003 proběhl v centru původního historického jádra Horního Benešova záchranný archeologický výzkum (NPÚ Ostrava akce č. 41/03), vyvolaný stavbou vícepodlažní novostavby na parcelách s domy č. p. 30 a 31 v JV části Mírového náměstí. Archeologický výzkum se zaměřil na zadní a střední části parcel bezprostředně ohrožených budováním novostavby, v předních částech s pozůstatky původní zástavby byl uskutečněn stavebně-historický průzkum.

V zadních částech parcel narušených recentní stavební činností byly zjištěny pozůstatky středověké odpadní jímky s keramickým materiálem 14. stol. a destrukce kamenného zdiva (délka cca 5 m, orientace SV–JZ), z novověkých situací stojí za zmínku kruhová odpadní jámka s kamennou obezdívkou zahloubená do skalnatého podloží.

V středních částech parcel byly postupně odkryty jednotlivé stavební fáze provázané se stávající, částečně demolovanou zástavbou, a to včetně valenou klenbou překrytého sklepa domu č. 31. Základové i nadzemní zdivo bylo budováno z kamene získávaného z místních zdrojů, pojivem byla hlína a pískitá malta. Cihlové zdivo se objevuje až s recentními úpravami v 20. stol. Datování jednotlivých fází je vzhledem k minimálnímu počtu nálezů obtížné, nejstarší situace lze zařadit do průběhu 17.–18. stol.

V střední části parcely domu č. 31 byl také zjištěn pozůstatek koryta tvořeného kameny a cisterna na vodu s kamennou obezdívkou druhotně užitá k ukládání odpadu, z jejího zásypu pochází větší množství železné strusky.

Z nálezové situace pochází nepočtený nálezový fond v podobě keramiky, skla a kovových předmětů, poměrně velký je výskyt mincí – 7 kusů (průběh 18.–19. stol.).

Marek Kiecoň

Resumé

Horní Benešov (Kataster Horní Benešov, Bez. Bruntál). Míru Platz. Mittelalter. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.